

Wiadomości statystyczne

miesięcznik
rok XVIII
Warszawa
wrzesień 1973

9

w numerze

Arno Donda

Aktualne zagadnienia
statystyki NRD

Julian Jacek

Proste formy
kooperacji rolników
indywidualnych

Andrzej Truszczyński

Najnowsza prognoza
rozwoju
ludności Polski

**XXI Plenarna Sesja
Konferencji Statystyków
Europejskich**

Barbara Kulczycka

Nowa kadra
pracownicza w latach 1971—1972

Teresa Kordos

Technicy podejmujący
pierwszą w życiu pracę
w charakterze
pracowników fizycznych

Barbara Grzymek

Majątkochłonność
i pracochłonność produkcji
materialnej w 1971 r.

Arno Donda — Aktualne zagadnienia statystyki NRD	1	Arno Donda — Актуальные вопросы статистики ГДР (1)	Arno Donda — Current Problems of Statistics in GDR (1)
Julian Jacek — Proste formy kooperacji rolników indywidualnych	7	Юлиан Яцек — Несложные формы кооперации крестьян-единоличников (7)	Julian Jacek — Simple Forms of Cooperation of Individual Farmers (7)
Andrzej Truszczyński — Najnowsza prognoza rozwoju ludności Polski	11	Андрей Трущински — Новейший прогноз развития населения Польши (11)	Andrzej Truszczyński — Recent Projection of Population Development in Poland (11)
Kazimierz Latuch — Zmiany w rozmieszczeniu generacji wyżowej pod wpływem migracji	15	Казимир Лятух — Изменения в размещении демографического пика под влиянием миграции (15)	Kazimierz Latuch — Changes in Distribution of Boom Generation as Influenced by Migration (15)
Barbara Kulczycka — Nowa kadra pracownicza w latach 1971—1972	19	Барбара Кульчицка — Новые кадры трудящихся в 1971—1972 гг. (19)	Barbara Kulczycka — New Working Staffs in 1971—1972 (19)
Teresa Kordos — Technicy podejmujący pierwszą w życiu pracę w charakterze pracowników fizycznych	24	Тереса Кордос — Техники, приступающие впервые к работе в качестве работников физического труда (24)	Teresa Kordos — Technicians Entering into Their First Job as Wage Earners (24)
Barbara Grzymek — Majątkochłonność i pracochłonność produkcji materialnej w 1971 r.	26	Барбара Гржимек — Капиталоемкость и трудоемкость материального производства в 1971 г. (26)	Barbara Grzymek — Wealth and Labour Intensity of Material Production (26)
Lucyna Frąckiewicz, Janusz Zadecki — Zastosowanie taksonomii wrocławskiej do badań warunków bytu i życia ludności w regionach woj. katowickiego	30	Люцина Фроцкевич, Януш Задецки — Применение вrocławской таксономии в обследованиях условий жизни населения в регионах катовицкого воеводства (30)	Lucyna Frąckiewicz, Janusz Zadecki — Application of Wrocław Taxonomy in Studies of Population Living Conditions in Regions of Katowice Voivodship (30)
Urszula Sokolowska — Spisy magazynów	34	Уршуля Соколовска — Перепись складов (34)	Urszula Sokolowska — Censuses of Storehouses (34)
Z PRAC NAD ROZWOJEM SPIS		ИЗ РАБОТ НАД РАЗВИТИЕМ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СТАТИСТИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ	WORK ON STATE STATISTICAL INFORMATION SYSTEM
Założenia Systemu Państwowej Informacji Statystycznej	37	Положения Системы государственной статистической информации (37)	Conceptions of the State Statistical Information System (37)
INFORMACJE		ИНФОРМАЦИИ	INFORMATION
Przegląd aktualnych informacji gospodarczych — (oprac. Lech Gradowski)	41	Обзор актуальной хозяйственной информации — разр. Л. Градовски (41)	Survey of Current Economic Information — by L. Gradowski (41)
XXI Plenarna Sesja Konferencji Statystyków Europejskich — K.Z.	43	XXI Пленарная сессия Конференции европейских статистиков — К.З. (43)	21st Plenary Session of Conference of European Statisticians — K.Z. (43)
Z zagranicznych czasopism statystycznych — (oprac. J. Focht, E. Podolak, W. Sochacki)	45	Из иностранных статистических журналов — разр. Я. Фохт, Е. Подолак, В. Сохацки (45)	From Foreign Statistical Periodicals — by J. Focht, E. Podolak, W. Sochacki (45)
Nowe książki — (oprac. Z. Kulakowski)	48	Новые книги — разр. З. Кулаковски (48)	New Books — by Z. Kulakowski (48)
Statystyka w czasopismach krajowych		Статистика в отечественных журналах	Statistics in Polish Periodicals
Zwierzęta gospodarskie według wieku i płci w czerwcu 1973 r. (tablica na okładce)		Сельскохозяйственные животные в 1973 г. — по состоянию на июнь (таблица на обложке)	Livestock in June 1973 (table on the cover)
Wydawnictwa GUS (wkładka — oprac. K. Kowalski)		Публикации ЦСУ (вкладыш — разр. К. Ковальски)	CSO Publications (appendix by K. Kowalski)

Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki zaleciło czasopismo jako lekturę pomocniczą do nauczania statystyki w uczelniach ekonomicznych, wydziałach ekonomicznych uniwersytetów oraz wydziałach inżynieryjno-ekonomicznych politechnik

INFORMACJA DLA NADSYŁAJĄCYCH MATERIAŁY DO DRUKU W „WIADOMOŚCIACH STATYSTYCZNYCH”

„Wiadomości Statystyczne” publikują artykuły poświęcone teorii i praktyce statystycznej, omawiające metody i wyniki badań prowadzonych przez GUS oraz inne instytucje w kraju i za granicą. Czasopismo publikuje również recenzje, zapowiedzi wydawnicze, notki bibliograficzne itp.

Objętość artykułu nie powinna w zasadzie przekraczać 7—10 stron maszynopisu artykułów naukowych oraz 3—5 stron artykułów informacyjnych.

Maszynopisy pisane jednostronnie po 30 wierszy à 65 znaków powinny być dostarczane w dwóch egzemplarzach (w tym oryginał). Tablice, wykresy, teksty odsyłaczy itp., zaopatrzone w arabską numerację ciągłą, powinny być załączone poza tekstem, na oddzielnych stronach; w tekście należy zaznaczyć miejsce, gdzie mają one być zamieszczone. Znaki, które mają być drukowane kursywą, należy podkreślić falistą linią, a prostą linią fragmenty tekstu, które winny być wyróżnione inną czcionką.

Z prac nad rozwojem Systemu Państwowej Informacji Statystycznej

»SPIS«

Założenia SPIS (dok.)

4. BAZA ORGANIZACYJNO-TECHNICZNA SPIS

4.1. ZAGADNIENIA BAZY ORGANIZACYJNO-TECHNICZNEJ

Zasadniczym warunkiem modernizacji Systemu Państwowej Informacji Statystycznej jest odpowiednie wzmocnienie kadrowe i techniczne organów statystyki państwowej.

Konieczność odpowiedniego wyposażenia organów statystycznych wynika ze zwiększających się — w miarę realizacji założeń SPIS — zadań, zwłaszcza w zakresie wstępnego przygotowania materiałów sprawozdawczych, to jest sprawdzania kompletności, terminowego egzekwowania sprawozdań, symbolizacji materiału sprawozdawczego, przenoszenia danych na nośniki maszynowe. Zwiększy się także poważnie zakres prac metodologicznych i programowych oraz prac analitycznych.

Budowa nowoczesnej bazy technicznej powinna zapewnić:

- podniesienie stopnia jakości i rzetelności informacji statystycznych w drodze zwiększenia reżimu kontroli rachunkowej i logicznej dostarczanych danych statystycznych,
- przyspieszenie obiegu informacji oraz terminów prezentacji wyników dzięki zastosowaniu nowoczesnych urządzeń przekazywania informacji oraz mechanizację i automatyzację procesów przetwarzania danych,
- wprowadzenie bardziej racjonalnych, nowoczesnych metod gromadzenia informacji i utworzenie centralnego i terenowych banków danych,
- zwiększenie wydajności pracy poprzez maksymalne zmechanizowanie czynności w dziedzinie opracowywania informacji statystycznych oraz ich obiegu,
- możliwość powiązania techniczno-organizacyjnego SPIS z innymi systemami informatycznymi w kraju w ramach Krajowego Systemu Informatycznego.

4.2. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU BAZY TECHNICZNEJ

Jakkolwiek aktualna baza techniczno-organizacyjna GUS reprezentuje już znaczny potencjał obliczeniowy, to jednak jej struktura i wyposażenie nie odpowiada zadaniom, stawianym przez SPIS.

Główne kierunki działania w zakresie rozwoju bazy technicznej mierzą do:

- rozbudowę Centralnego Ośrodka Elektronicznego w Warszawie,
- przekształcenia wszystkich wojewódzkich ośrodków obliczeniowych w ośrodki elektroniczne albo ośrodki zdalnego przetwarzania danych (dotychczas wyposażono w maszyny elektroniczne tylko ośrodki w Katowicach i w Poznaniu, w pozostałych podstawowy sprzęt obliczeniowy stanowią maszyny licząco-analityczne),
- połączenia ośrodków obliczeniowych siecią szybkiej transmisji danych,
- zorganizowania sieci powiatowych (międzypowiatowych) ośrodków wstępnego przetwarzania danych,
- unowocześnienia procesów tworzenia maszynowych nośników informacji poprzez sukcesywne przechodzenie z nośników papierowych na magnetyczne oraz na bezpośredni odczyt z dokumentów.

4.3. PROGRAM ROZBUDOWY I MODERNIZACJI BAZY TECHNICZNEJ

Bazę techniczną SPIS stanowić będzie sieć obliczeniowa Głównego Urzędu Statystycznego składająca się z następujących rodzajów ośrodków (rys. 8):

- Centralnego Ośrodka Elektronicznego GUS w Warszawie,
- Ośrodka Elektronicznego GUS w Radomiu,
- wojewódzkich ośrodków elektronicznych,
- wojewódzkich ośrodków zdalnego przetwarzania danych,
- powiatowych (międzypowiatowych) ośrodków wstępnego przetwarzania danych.

Centralny Ośrodek Elektroniczny GUS będzie pełnił rolę wiodącą w sieci ośrodków obliczeniowych GUS, zwłaszcza w zakresie organizacji banków danych, przy czym będzie on nastawiony przede wszystkim na: przetwarzanie danych z badań masowych w skali ogólnokrajowej, zaspokajanie potrzeb władz centralnych na organizowanie i eksploatację ogólnie dostępnych centralnych banków danych.

Ośrodek będzie udostępniał także wolne moce obliczeniowe innym resortom oraz placówkom naukowo-badawczym. Ośrodek Centralny będzie wyposażony w 3 duże komputery o parametrach umożliwiających szybkie przetwarzanie szczególnie złożonych i masowych zbiorów oraz w urządzenie zapewniające bezpośrednie korzystanie z informacji przechowywanych w bankach danych. Ośrodek wyposażony będzie także w nowoczesne urządzenia do tworzenia nośników danych oraz do bezpośredniego odczytu danych z formularzy (dokumentów).

Przewiduje się połączenie komputerów zainstalowanych w Ośrodku z ogólnokrajową siecią transmisji danych oraz bezpośrednio z Ośrodkiem Elektronicznym GUS w Radomiu. Bezpośrednie połączenie z komputerami zainstalowanymi w Centralnym Ośrodku uzyskają także głównie odbiorcy informacji GUS.

Ośrodek Elektroniczny w Radomiu, powiązany z Centralnym Ośrodkiem Elektronicznym, będzie również dostosowany przede wszystkim do przetwarzania wielkich zbiorów danych, organizowania i prowadzenia niektórych centralnych rejestrów i banków danych, przetwarzania danych dla potrzeb systemów o charakterze ogólnokrajowym (np. dla Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności) oraz banków danych dotyczących województwa kieleckiego.

Ośrodek w Radomiu zostanie wyposażony w 2 komputery typu Odra 1305 oraz w urządzenia pamięci o dostępie bezpośrednim dużej pojemności, co umożliwi jego współpracę z ośrodkami zdalnego przetwarzania danych wraz z ośrodkiem centralnym w Warszawie.

Wojewódzkie ośrodki elektroniczne będą organizowane na terenie województw, w których występuje koncentracja organizacji gospodarczych, a więc duże zapotrzebowanie na moce obliczeniowe; będą one m. in. przetwarzać dane dla potrzeb władz terenowych oraz organizować i eksploatować ogólnodostępne terenowe banki danych. Mogą one także świadczyć usługi obliczeniowe dla innych instytucji, a w szczególności dla organów rad narodowych. Poza połączeniem bezpośrednim przy pomocy urządzeń szybkiej transmisji danych z Centralnym Ośrodkiem Elektronicznym — ośrodki będą posiadały połączenia bezpośrednie z głównymi odbiorcami informacji wynikowych (władze terenowe), z możliwością stosowania nowoczesnej formy prezentacji wyników (np. monitory ekranowe).

Wojewódzkie ośrodki zdalnego przetwarzania danych będą wyposażone w urządzenia końcowe (czytniki kart i taśm dziurkowanych, drukarki wierszowe) i połączone za pomocą linii transmisji danych z komputerem. Ośrodki takie będą organizowane głównie w miastach stanowiących siedzibę województwa, w których nie będą w następnych kilku latach instalowane elektroniczne maszyny cyfrowe.

W przypadkach uzasadnionych wielkością zadań w danym rejonie, urządzenia zdalnego przetwarzania będą instalowane również w miastach nie stanowiących siedziby województwa. Ich podstawowe zadanie polegać będzie na przetwarzaniu danych w ramach systemów dla władz terenowych danego obszaru. Wnioski co do rozwoju tej formy przetwarzania danych zostaną podjęte po uzyskaniu doświadczeń praktycznych w tym zakresie.

Powiatowe (międzypowiatowe) ośrodki wstępnego przetwarzania danych będą tworzone w większych miastach, stanowiących siedzibę powiatu, gdzie wymagać tego będzie wielkość zadań obliczeniowych. Przewiduje się potrzebę zorganizowania w okresie do roku 1980 około 100 takich ośrodków. Zadaniem ośrodków będzie:

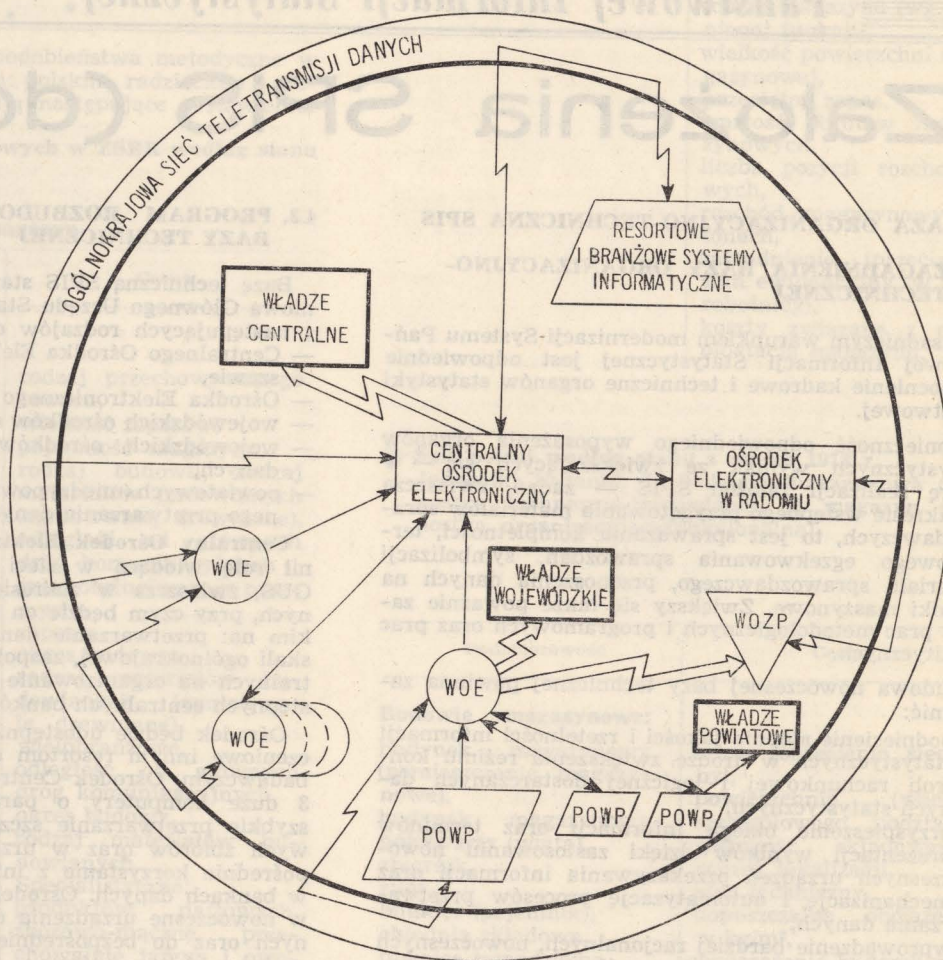
- maszynowa kontrola rachunkowa i logiczna sprawozdań;
- realizacja stosunkowo prostych zadań obliczeniowych, nie wymagających zastosowania dużych komputerów;
- tworzenie maszynowych nośników informacji i przekazywanie ich do wojewódzkich ośrodków obliczeniowych.

Ośrodki zaspokajając będą potrzeby miejscowych organów statystycznych, jak również terenów sąsiednich, objętych zakresem działania danego ośrodka. Podstawowe wyposażenie ośrodków stanowić będą małe urządzenia elektroniczne, umożliwiające szybkie wykonanie zadań obliczeniowych oraz uzyskanie — jako produktu dodatkowego — maszynowych nośników informacji. Do chwili powstania warunków technicznych realizacji teletransmisji danych ośrodki korzystać będą z własnej sieci dalekopisowej względnie z urządzeń zlokalizowanych w prezydiach rad narodowych.

Ośrodki obliczeniowe sieci GUS świadczyć będą — poza pracami na rzecz SPIS — odpłatne usługi na zewnątrz, w szczególności na rzecz:

- resortów i placówek naukowo-badawczych,
- systemów o charakterze ogólnokrajowym,

TYPY ROZWIĄZAŃ ORGANIZACYJNYCH WYSTĘPUJĄCE W SIECI OŚRODKÓW GUS

- tradycyjne przekazywanie danych
- ⚡ dalekopisy i ogólnokrajowa sieć transmisji danych
- ⇄ teletransmisja przez łącza dzierżawione
- WOE wojewódzkie ośrodki elektroniczne
- WOZP wojewódzkie ośrodki zdalnego przetwarzania
- POWP powiatowe (międzypowiatowe) ośrodki wstępnego przetwarzania danych

- instytucji i jednostek organizacyjnych szczebla wojewódzkiego, a więc głównie na rzecz organów władzy terenowej, jednostek organizacyjnych NBP, PZU oraz innych jednostek, które ze względów ekonomicznych nie będą tworzyć własnych ośrodków elektronicznych (np. zjednoczenia terenowe),
- innych zleceniodawców.

Rozwój sieci obliczeniowej GUS według nakreślonych założeń przyniesie poważne korzyści ekonomiczne w skali kraju. Połączenie w ramach ośrodków elektronicznych organizowanych w województwach zadań wynikających ze SPIS z zadaniami wynikającymi z systemów ogólnoadministracyjnych oraz z szerokim zakresem usług obliczeniowych stworzy warunki do:

- organizowania ośrodków o dużej mocy obliczeniowej, a dzięki temu — do uzyskania większej elastyczności działania, przy jednoczesnym lepszym wykorzystaniu potencjału, bardziej równomiernym rozłożeniu zadań obliczeniowych, jak również obniżeniu kosztów ogólnych;
- koncentracji kadry specjalistycznej z dziedziny informatyki, co ułatwi gospodarowanie tą kadrami;

- skrócenia obiegu informacji, gdyż dane źródłowe jednostek podstawowych, przetwarzane w ośrodku GUS, będą mogły być niezwłocznie wykorzystane przez System Państwowej Informacji Statystycznej bez obowiązku składania niektórych sprawozdań przez te jednostki;
- bezpośredniego wykorzystywania dla potrzeb SPIS informacji zawartych w systemach o charakterze ogólnoadministracyjnym.

4.4. PLAN ROZWOJU BAZY TECHNICZNEJ SPIS DO 1975 R.

Zgodnie z planem rozwoju techniki obliczeniowej GUS do 1975 r. przewiduje:

- zorganizowanie sześciu wojewódzkich ośrodków elektronicznych, przy czym nastąpi zwiększenie potencjału łącznie o 8 komputerów Odra 1305;
- zaawansowanie prac przygotowawczo-organizacyjnych i inwestycyjnych kilku następnych ośrodków oraz rozbudowy Ośrodka Elektronicznego w Warszawie i przekształcenia go w Centralny Ośrodek Elektroniczny;
- zaawansowanie prac przygotowawczych w kierunku rozbudowy ośrodków w Katowicach i Poznaniu;
- zorganizowanie 2—3 ośrodków zdalnego przetwarzania danych;
- połączenie szybką transmisją danych Ośrodka Elektronicznego w Warszawie z kilkoma wojewódzkimi ośrodkami elektronicznymi oraz połączenie niektórych z tych ośrodków — z głównymi odbiorcami informacji (władze centralne, władze terenowe), łącznie z zainstalowaniem u niektórych z nich monitorów ekranowych;
- zainstalowanie w kilku ośrodkach elektronicznych rejestratorów danych na taśmach magnetycznych dla sukcesywnego zastąpienia techniki kart dziurkowanych;
- zainstalowanie kilkunastu małych urządzeń elektronicznych w ośrodkach różnych szczebli oraz w 3—4 powiatowych ośrodkach wstępnego przetwarzania danych.

Rozmieszczenie ośrodków obliczeniowych przewidziane na koniec 1975 r. przedstawia rys. 9.

Wykonanie tych zadań, łącznie z będącą na ukończeniu budową i wyposażeniem Ośrodka Elektronicznego w Radomiu, oznaczałoby osiągnięcie do 1975 r. około:

- 60% programu instalacji EMC,
- 20% programu rozwoju sieci teletransmisji,
- 20% programu modernizacji procesu przygotowania nośników informacji,
- 10% programu instalacji małych urządzeń elektronicznych.

Na rzecz tego programu zapewniono sobie dostawę komputerów. W ujęciu finansowym realizacja planu do roku 1975 (około 1 miliarda zł) oznaczałaby pokrycie około 30% potrzeb w stosunku do docelowego programu rozwoju.

Poza środkami finansowymi na budowę lub adaptację pomieszczeń oraz zakupy maszyn i urządzeń konieczne będzie zwiększenie i przeszkolenie w ośrodkach obliczeniowych kadry inżyniersko-technicznej, projektantów i programistów oraz operatorów maszyn i urządzeń. Dotyczy to w szczególności programu organizacji powiatowej (międzypowiatowych) ośrodków wstępnego przetwarzania, które będą musiały być tworzone od podstaw. Modernizacja i rozwój bazy technicznej SPIS, jako proces ciągły, będzie kontynuowana i po roku 1980, w miarę rozszerzania się zadań SPIS oraz w wyniku stałego, szybkiego postępu technicznego i organizacyjnego w informatyce. Dotyczy to będzie przykładowo docelowego objęcia siecią teletransmisji powiatowych ośrodków wstępnego przetwarzania, jak również rozwoju techniki magazynowania i redagowania informacji wynikowych (mikrofilmy, nowoczesna technika poligraficzna).

Bliższe sprecyzowanie tempa realizacji programu rozwoju bazy technicznej możliwe będzie w okresie najbliższych 2—3 lat, w oparciu o wyniki i doświadczenia, jakie uzyskane zostaną w trakcie realizacji planu rozwoju do 1975 roku.

5. ETAPY REALIZACJI ZAŁOŻEŃ DOCELOWYCH SPIS

Unowocześnienie Systemu Państwowej Informacji Statystycznej jest przedsięwzięciem długofalowym, wymagającym stopniowej realizacji rozłożonej na wiele lat, obejmującej kolejno poszczególne obszary tematyczne i elementy organizacyjno-techniczne systemu.

Docelowe założenia systemu powinny być traktowane jako zespół wewnętrznie zgodnych kierunków działania odpowiadających podstawowym funkcjom SPIS: informacyjnym oraz koordynacyjnym w stosunku do innych systemów. Założenia te podlegać będą okresowej aktualizacji, w miarę powstawania nowych warunków i nabywania doświadczeń w trakcie projektowania i wdrażania poszczególnych elementów systemu.

Biorąc pod uwagę możliwości rozpoznania ogólnych warunków organizacyjno-technicznych działania systemu oraz realnego i konkretnego zaplanowania przebiegu jego realizacji, wyróżnia się trzy okresy:

- I okres wstępny, obejmujący rok 1973;
- II okres przygotowawczy, obejmujący lata 1974 i 1975;
- III okres właściwej budowy nowego systemu przypadający na lata 1976—1980.

Zarysowanie dalszego rozwoju systemu po 1980 r. w obecnym stadium założeń byłoby przedwczesne.

W okresie wstępnym, zapoczątkowanym w 1972 r., a kontynuowanym w 1973 r., prace koncentrować się będą na badaniach i prototypowych odcinkowych wdrożeniach w celu nabrania praktycznego doświadczenia w budowie systemu. Zakłada się przy tym, że prototypowe wdrożenia powinny mieć charakter użytkowy i przyczynić się do ulepszenia informacji statystycznej w zakresie objętym wdrożeniem. Ważne prace w tym zakresie polegać będą na analizie i uzgodnieniu potrzeb głównych użytkowników, zwłaszcza centralnych i terenowych organów władzy i administracji państwowej, w świetle zmian w metodach i stylu zarządzania.

Zintensyfikowane będą prace nad normatywną bazą systemu, stanowiącą zarówno element wewnętrznej spójności SPIS, jak i element koordynujący systemów resortowych, branżowych i zakładowych współdziałających ze SPIS. W szczególności wymienić należy następujące ważniejsze prace. W 1973 r. podjęte będą kompleksowe badania i opracowania dotyczące niektórych ważniejszych problemów gospodarki narodowej o charakterze międzydziałowym i wielofunkcyjnym określone w programie badań hasłowo jako: „Warunki bytu”, „Mieszkalnictwo”, „Rynek”, „Środki trwałe”, „Akumulacja w gospodarce narodowej”, „Praca”.

W pierwszym stadium nacisk położony będzie na prace metodologiczne (system mierników, ujednoczenie agregacji, integracja elementów z różnych dziedzin i badań itd.). Niemniej przewiduje się także w tym stadium pierwsze wstępne opracowania merytoryczne. Będą to zaczątki lub fragmenty problemowych podsystemów SPIS.

W 1973 r. kontynuowane będą prace metodologiczne nad rozwiniętym bilansem gospodarki narodowej, a także opracowania statystyczne z tego zakresu, które obejmą m. in. bilans usług niematerialnych odpłatnych i nieodpłatnych, obliczanie — obok dochodu narodowego — nowego syntetycznego miernika działalności gospodarczej przeznaczanej na spożycie przez ludność oraz wzrost majątku narodowego, zintegrowanie opracowań przepływów międzygałęziowych z innymi częściami bilansu gospodarki narodowej.

Jako istotny krok w kierunku merytorycznej integracji SPIS oraz dostosowania informacji do potrzeb analiz ekonometrycznych przewiduje się podjęcie wstępnych opracowań kompleksowych zestawów informacji dla różnych działów, gałęzi i branż gospodarki narodowej oraz innych agregatów ekonomicznych uwzględnionych w bilansie gospodarki narodowej, obejmujących szeregi czasowe za 10—15 lat (nakłady — efekty), jako załączka **banku danych syntetycznych**, charakteryzującego rozwój gospodarczy dla

potrzeb analiz makroekonomicznych w skali ogólnokrajowej.

W 1973 r. podjęte zostaną prace studialne nad rozwinięciem systemem podstawowych mierników rozwoju społecznego. Po raz pierwszy podjęta będzie próba opracowania jednolitego systemu informacji o rozwoju gospodarczym i społecznym wybranych krajów socjalistycznych i kapitalistycznych. We wszystkich wymienionych pracach uwzględnione będzie szersze stosowanie metod matematycznych i ekonometrycznych z niezbędnym wykorzystaniem ETO.

Wspólnie z Ministerstwem Finansów, Instytutem Finansów i Szkołą Główną Planowania i Statystyki prowadzone będą prace zmierzające do pełniejszego zharmonizowania systemu ewidencji sprawozdawczości i informacji statystycznej rzeczowej i finansowej (m. in. współpraca przy reformie planu kont i integracji ewidencji). Przy ścisłej współpracy z resortami podjęte będą prace nad wytyczaniem kierunków ujednolicenia i przystosowania do ETO dokumentów ewidencji podstawowej, zwłaszcza powszechnego użytku.

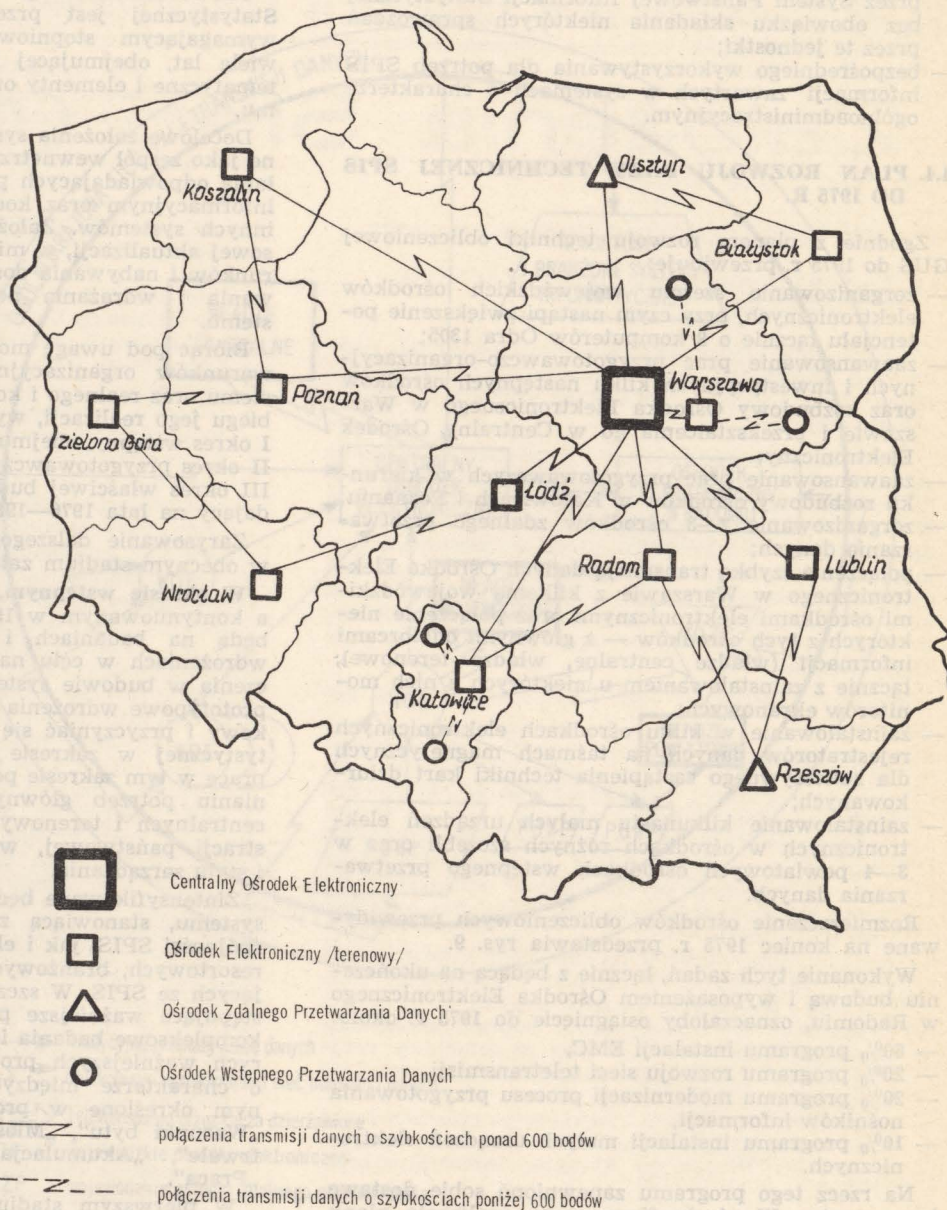
Rozpoczęte będą prace nad ujednoceniem indeksów materiałowo-towarowych. Kontynuowane będzie wydawanie zbiorów definicji pojęć stosowanych w planowaniu i statystyce (sprzedaż, ceny, akumulacja, szkolnictwo wyższe).

Równoległe z pracami badawczymi i projektowymi dotyczącymi centralnego banku danych, realizowane będą prototypowe fragmenty centralnego banku dotyczące ludności, przemysłu, budownictwa, handlu zagranicznego i danych społeczno-gospodarczych o jednostkach terytorialnych. Rozwijane będą prace nad ogólną koncepcją i prototypowymi fragmentami regionalnego banku danych, w szczególności w WUS i OE w Katowicach („Przemysł”) i w Poznaniu („Rolnictwo”). Katowicki Bank Danych powinien już funkcjonować w zakresie bieżących informacji o ważniejszych przedsiębiorstwach.

W 1973 r. kontynuowane będą prace rozpoznawcze związane z koordynacją rozwoju resortowych systemów informatycznych, zmierzające do racjonalnego podziału pracy i zasad współdziałania tych systemów ze SPIS między innymi przez wykorzystywanie w SPIS opracowań resortowych i branżowych ośrodków obliczeniowych, przy jednoczesnym ograniczaniu tradycyjnej sprawozdawczości.

W zakresie nowoczesnych rozwiązań technicznych prace badawczo-rozwojowe koncentrować się będą w 1973 r. na próbie aparatury i łączy transmisji da-

BAZA TECHNICZNA SPIS WEDŁUG STANU NA 1975 R.

Uwaga: na mapie nie pokazano omawianej w tekście sieci dalekopisowej

nych w relacji Warszawa—Katowice i Warszawa—Radom oraz rozpoznaniu typów czynników dokumentów przydatnych w masowych badaniach statystycznych.

Uruchomiony zostanie nowy Ośrodek Elektroniczny w Radomiu.

W latach 1974—1975, tj. w okresie przygotowawczym, poddana będzie częściowej weryfikacji, przy uwzględnieniu doświadczeń 1973 r., ogólna koncepcja struktury merytorycznej i technologii SPIS. Kontynuowane będą prace metodologiczne, zwłaszcza przygotowujące zrewidowaną i uzupełnioną bazę normatywną systemu na następne 5-lecie 1976—1980. Konkretyzacji ulegną ogólne założenia centralnego i terenowych banków danych jako głównych narzędzi unowocześnienia zbierania, przetwarzania i udostępniania danych. Rozbudowywane będą o dalsze odcinkowe systemy tematyczne centralny bank danych oraz terenowe banki w Poznaniu, Katowicach i Radomiu. Podjęte będą prace nad budową wieloużytkowego zautomatyzowanego centralnego rejestru jednostek gospodarczych i nad rewizją systemu numerów statystycznych.

Organizowane będą dalsze elektroniczne ośrodki obliczeniowe w województwach. Uruchomione zosta-

na pierwsze ośrodki zdalnego przetwarzania danych w miastach wojewódzkich, w których nie będą jeszcze w najbliższych latach instalowane EMC. Uruchomi się również kilka powiatowych (międzypowiatowych) ośrodków wstępnego przetwarzania danych. W latach 1974—1975 sprecyzowany zostanie dalszy program rozbudowy sieci wszystkich typów ośrodków (elektronicznych, zdalnego przetwarzania danych i wstępnego przetwarzania danych).

W ten sposób zostaną w okresie przygotowawczym stworzone przesłanki do trzeciego okresu, tj. **intensywnej budowy zintegrowanego systemu w latach 1976—1980** we wszystkich jego aspektach: tematycznym, metodologicznym, organizacyjnym i technicznym.

Od 1976 r. powinny zacząć obowiązywać udoskonalone lub nowo wprowadzone podstawowe klasyfikacje gospodarcze, a przede wszystkim znowelizowana Klasyfikacja Gospodarki Narodowej maksymalnie uzgodniona z klasyfikacją RWPG, zrewidowany Systematyczny Wykaz Wyrobów i Kod Materiałowo-Towarowy, klasyfikacje usług, kierunków szkolenia, zawodów.

Sprecyzowane być powinny zestawy informacyjne dla różnych szczebli użytkowników oraz różnych typów analiz i decyzji.

W kolejnych latach tego okresu będą projektowane i uruchamiane — na bazie doświadczeń lat 1973—1975 — większe systemy (podsystemy) informatyczne SPIS dostosowane do potrzeb analiz i planowania makroekonomicznego w skali kraju i regionu, a także dla bieżącego zarządzania na szczeblu organów centralnych i terenowych. Szerzej wdrażana będzie elastyczna obsługa użytkowników SPIS, w coraz większym stopniu ko-

rzystających z ułatwionego, bezpośredniego dostępu do bazy danych SPIS, dzięki opracowaniu prostego języka użytkownika oraz sprawnemu oprogramowaniu banków danych.

W okresie tym rozwiązana będzie w szczególności sprawa wydatnego usprawnienia informacji operatywnej na wszystkich szczeblach zarządzania obsługiwanych przez SPIS (centrum, województwo, powiat, gmina).

Rozstrzygnięte powinny być w tym okresie sprawy praktycznych powiązań SPIS z projektowanymi obecnie autonomicznie makrosystemami (jak SEIF, PESEL itp.) oraz innymi systemami resortowymi i branżowymi.

Zgodnie z zasadą efektywnej koncentracji i wykorzystania środków, sieć obliczeniowa stanowiąca bazę SPIS będzie rozszerzać w tym okresie usługi odpłatne świadczone na rzecz różnych instytucji, zwłaszcza szczebla wojewódzkiego, tj. organów prezydium rad narodowych, jednostek NBP, PZU, organizacji gospodarczych, szczególnie zarządzanych lokalnie (PGR, PKS itd.), nie organizujących ze względów ekonomicznych własnych ośrodków elektronicznych.

Podejmowanie przez sieć obliczeniową SPIS zadań ewidencyjnych i obliczeniowych sprzyjać będzie **obniżaniu łącznych społecznych nakładów** na prace ewidencyjne, sprawozdawcze, statystyczne i planistyczne w znacznym obszarze administracji i gospodarki. Ułatwiać to będzie również procesy normalizacyjne i integracyjne w zakresie kształtowania podstaw dokumentacyjno-ewidencyjnych informacji społeczno-gospodarczej, a także — w konsekwencji — podnosić dokładność i usprawniać obieg informacji syntetycznej typu statystycznego.

INFORMACJE

Przeгляд aktualnych informacji gospodarczych

Realizacja zadań gospodarczych w lipcu 1973 r.

Jak wynika z wstępnych danych Głównego Urzędu Statystycznego w lipcu 1973 r., podobnie jak w okresie I półrocza, utrzymywała się wysoka dynamika produkcji przemysłu uspołecznionego i uspołecznionych przedsiębiorstw budowlano-montażowych. Nastąpił znaczny wzrost dostaw na rynek wewnętrzny oraz obrotów handlu zagranicznego. Przy wysokim wroście nakładów inwestycyjnych nastąpiła dalsza poprawa na odcinku oddawania inwestycji do użytku.

Zaawansowanie wykonania Narodowego Planu Gospodarczego w podstawowych działach gospodarki narodowej po siedmiu miesiącach br. było większe niż w ubiegłym roku.

W **przemysle uspołecznionym** w okresie siedmiu miesięcy br. utrzymywała się wysoka dynamika produkcji globalnej oraz sprzedaży wyrobów własnej produkcji i usług; nastąpiło jednocześnie dalsze obniżenie — w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku — tempa wzrostu zatrudnienia, a w konsekwencji tego, poprawa podstawowych relacji ekonomicznych, zwłaszcza udziału wydajności pracy w przyroście produkcji.

W okresie styczeń—lipiec br. sprzedaż wyrobów własnej produkcji i usług wzrosła w porównaniu z tym samym okresem ub. roku o 12,8%. W NPG na 1973 r. założono wzrost sprzedaży o 9,7%, osiągnięto

więc znacznie wyższą dynamikę od zakładanej w planie. W ubiegłym roku analogiczny wzrost sprzedaży wyniósł 12,1%.

Zaawansowanie wykonania NPG w zakresie sprzedaży wyrobów własnej produkcji i usług wyniosło po siedmiu miesiącach br. 58,4%. W ubiegłym roku udział sprzedaży 7 miesięcy w wykonaniu rocznym był niższy i wyniósł 56,3%.

Produkcja globalna przemysłu uspołecznionego w okresie siedmiu miesięcy br. wzrosła w porównaniu z tym samym okresem ub. roku o 12,2%. W 1972 r. wzrost ten wyniósł odpowiednio 12,3%, zaś w 1971 r. — 6,8%.

Przeciętne zatrudnienie w omawianym okresie wzrosło o 3,8%, a więc w granicach ustalonych w NPG na rok bieżący (również 3,8%). W poprzednich latach po siedmiu miesiącach przeciętne zatrudnienie wzrastało: w 1971 r. o 2,4%, w 1972 r. o 4,7%.

Wydajność pracy mierzona wartością sprzedaży wyrobów własnej produkcji i usług w przeliczeniu na 1 zatrudnionego wzrosła w porównaniu z okresem styczeń—lipiec ub. roku o 8,7%; w NPG na 1973 r. założono wzrost o 5,7%. W ub. roku analogiczny wzrost wydajności pracy wyniósł 7,1%.

Udział wzrostu wydajności pracy w przyroście sprzedaży wyrobów własnej produkcji i usług wyniósł w okresie styczeń—lipiec br. 70,3% i był wyższy od założonego w NPG na 1973 r. (60,8%) oraz osiągniętego w analogicznym okresie ub. roku (61,2%).